



Eksport av forsvarsmateriell til Ukraina

Utenriksdepartementet og Forsvarsdepartementet

Oslo, 3. april 2024



Agenda

1. Om regjeringens beslutning om å tillate direktesalg av forsvarsmateriell til Ukraina
2. Om samarbeidet mellom Forsvarsdepartementet (FD) og Utenriksdepartementet (UD)
3. FDs rolle
4. UD's rolle
5. Informasjon om saksbehandlingsprosessen og krav til søknadene
6. Nansen-programmet





1. Om regjeringens beslutning:

Hva innebærer endringen?

Endringen innebærer at norske forsvarsbedrifter kan søke Utenriksdepartementet om eksportlisens for direktesalg av forsvarsmateriell til Ukraina.

Utenriksdepartementet vil understreke at eksportlisens for direktesalg kun vil gis fra sak til sak. Det vil bli gjort grundige vurderinger av alle søknader. Kontrollen skal fremdeles skje innenfor strenge og ansvarlige rammer, i tråd med eksportkontrollregelverket.

[< Nyheter](#)

Direktesalg av forsvarsmateriell til Ukraina tillatt fra 1. januar 2024

Nyhet | Dato: 01.01.2024 | Utenriksdepartementet, Forsvarsdepartementet

[Read in English](#)

Regjeringen har besluttet å tillate direktesalg av forsvarsmateriell fra norske bedrifter til forsvarsmyndighetene i Ukraina. Endringen trer i kraft 1. januar 2024.

Russlands angrepskrig truer Ukraina som stat og nasjon. Kun få dager etter Russlands fullskalainvasjon i februar 2022, besluttet regjeringen å donere militært utstyr og våpen til Ukraina. Regjeringen har siden fulgt opp med en rekke donasjoner i tråd med Ukrainas behov.



2. Om samarbeidet mellom FD og UD:



- «FD/UD-mekanismen» benyttes for vurdering og behandling av alle saker/henvendelser om direktesalg til Ukraina.
- Faste representanter fra embetsverket i FD og UD møtes regelmessig for å behandle søknader og henvendelser om donasjoner og direktesalg til Ukraina.
- Fokus på effektiv interdepartemental saksbehandling.
- FD og UD er ansvarlige for vurdering av hver sine kriterier (ref. neste plansje).

2. Om kriteriene som legges til grunn for vurderingen av søknader om lisens for direktesalg av forsvarsmateriell til Ukraina:

Vurderingene foretas etter følgende kriterier:

- Direktesalg av forsvarsmateriell kan kun skje til ukrainske myndigheter.
- Det må foreligge dokumentasjon og myndighetsforsikringer om sluttbruk og sluttbruker, samt reeksportklausul.
- Transport og overlevering av forsvarsmateriell skal kun skje via sikre og etablerte logistikkruter.
- Søknader vurderes i tråd med norsk eksportkontrollregelverk og Norges folkerettslige forpliktelser, herunder FNs våpenshandelsavtale (Arms Trade Treaty).

Bedrifter skal søke om eksportlisens på ordinær måte i E-lisens.

Direktesalg av forsvarsmateriell kan kun skje til ukrainske myndigheter

Eksportør må fremsende bevis på at det er ukrainske myndigheter som er sluttbruker av leveransene.

Kravet til dokumentasjon:

UD har utarbeidet en egen mal for sluttbrukererklæring for Ukraina.

Kravet til «sikre og etablerte logistikkruter»:

FD redegjør nærmere for dette kravet i de neste plansjene.

3. FDs rolle i lisenssøknadsprosessen:



FD har et hovedansvar for å vurdere hvilke løsninger for logistikk, transport og overlevering som kan godkjennes som «sikre og etablerte» for alt av leveranser av forsvarsmateriell fra Norge til Ukraina.

Eksport av militært materiell fra industrien direkte til Ukraina kan gå gjennom militære HUB-er i Polen.

- Leverandøren må alltid redegjøre for logistikk, transport og overlevering i lisenssøknaden til UD.
- Bruk av militære HUB-er er ikke obligatorisk. Velger leverandøren å benytte militær HUB er det nok å nevne det i lisenssøknaden.

For andre transport- og overleveringsmåter må det redegjøres grundig i lisenssøknaden.



Foto: Onar Digernes Aase/Forsvaret

3. Forsvarets rolle i sikker overlevering og transport:



Når eksportøren har fått godkjent eksportlisens for salg til Ukraina, kan Forsvaret kontaktes for å avtale bruk av militær HUB i Polen. Eksportør er selv ansvarlig for transporten til HUB.

Kontakttelefon til Forsvaret: 915 03 003, e-post: kontakt@forsvaret.no

1. Forsvaret avklarer leveransetidspunkt i HUB-en med eksportør og registrerer leveransen. Eksportør får POC-data til HUB.
2. Eksportør sender info om transportør og fraktedokumenter for materiellet på epost til POC i HUB-en. Endringer i leveransetidspunkt koordineres direkte mellom eksportør/transportør og POC i HUB-en.
3. Forsvaret sørger for at transportør får tilgang til HUB (landevei/fly/tog).
4. Eksportør overleverer materiellet til ukrainske myndigheter. POC i HUB melder tilbake til FD/UD.



Foto: Forsvaret

4. UDs rolle:

UD har hovedansvaret for følgende:

- vurdere hver enkelt søknad; er den korrekt fremmet og tilstrekkelig dokumentert iht. krav?
- være i dialog med ukrainske myndigheter for bl.a. å fastslå hvem som har myndighet til å signere kontrakter, sluttbrukererklæringer, mv.
- utstede selve eksportlisensen (med vilkår) i E-lisens:
 - § 17 rapportering
 - andre vilkår kan også settes, jf. §§ 23 og 24.
- kontrollere at lisensvilkårene etterleves.



4. Reiserådene for Ukraina er uendret

Norske myndigheter har fremdeles svært begrensede muligheter for å bistå norske borgere i Ukraina. Ambassaden i Kyiv er gjenåpnet, men inntil videre med redusert kapasitet. Den kan kontaktes på emb.kyiv@mfa.no. Oppmøte på ambassaden kan bare skje etter forhåndsavtale.

Du kan også kontakte Utenriksdepartementets døgnoperative senter på e-post 247@mfa.no eller telefon [+47 23 95 00 00](tel:+4723950000).

For mer informasjon om Russlands angrep på Ukraina og håndteringen i Norge vises det til regjeringen.no.



< Velg land

Ukraina - reiseinformasjon

Reiseinformasjon | Sist oppdatert: 03.02.2023 | Utenriksdepartementet

Krigen i Ukraina gjør situasjonen i landet farlig og uforutsigbar. Vi oppfordrer norske borgere som er i Ukraina om å følge utviklingen tett og gjøre grundige vurderinger av egen sikkerhet.

REISERÅDET ER SIST OPPDATERT: 11. FEBRUAR 2022 - FORTSATT GYLDIG

Ukraina - reiseråd

Utenriksdepartementet fraråder alle reiser til Ukraina og oppfordrer norske borgere til å forlate landet.



5. Krav til søknader

Søk om eksportlisens på ordinær måte i UD's søknadsportal E-lisens:

- Benytt søknadsskjemaet «Søknad om eksportlisens».
- Alle feltene må fylles ut.
- Husk på riktig varebeskrivelse og klassifisering, samt obligatorisk dokumentasjon vedlagt.
- Redegjør så detaljert som mulig for planlagt transport, logistikk og overlevering under «Andre opplysninger» i søknaden, jf. krav om leveransesikkerhet.
- Følg med på kommunikasjon på sak i E-lisens

Følgende dokumentasjon må vedlegges:

- ❑ **Sluttbrukererklæring.** UD har utarbeidet en egen mal for sluttbrukererklæring for Ukraina. Denne må være utfyllt med korrekte opplysninger og undertegnet av ukrainske myndigheter. Malen finner du på UD's hjemmeside; www.Eksportkontroll.no
- ❑ «**Purchase Order**» eller lignende som bekrefter bestillingen.
- ❑ Eventuell annen dokumentasjon som belyser forholdet, som f.eks. relevant korrespondanse, forside på kontrakt, produktdatablad, etc.

5. Krav til søknader – om sluttbrukererklæringen (EUS):

- Bruk etablert mal
- Sluttbrukererklæringen (EUS) vedlegges søknaden som en fargescannet pdf-fil.
- Søknader kan ikke påregnes behandlet uten at det fremlegges signert EUS.
- Vær nøye med at alt som fremkommer på EUS må kunne leses.

END USER STATEMENT TO THE GOVERNMENT OF NORWAY

UKRAINE NATIONAL ARMED FORCES HEREBY DECLARE
TO BE THE PURCHASER AND THE END USER OF THE
EQUIPMENT LISTED BELOW, DELIVERED FROM

.....
Name of supplier in Norway

CONTRACT NUMBER:

CONTRACT DATE:-.....- 2024

ML CODE: EQUIPMENT/TYPE:

QUANTITY:

- THE EQUIPMENT WILL BE IMPORTED TO UKRAINE FROM NORWAY
- THE EQUIPMENT WILL FORM AN INTEGRAL PART OF OUR INVENTORY AND WILL ONLY BE USED BY UKRAINE ARMED FORCES FOR DEFENCE PURPOSES
- THE EQUIPMENT WILL NOT BE RE-EXPORTED WITHOUT THE WRITTEN CONSENT OF THE COMPETENT NORWEGIAN AUTHORITIES
- UPON REQUEST BY THE COMPETENT NORWEGIAN AUTHORITIES, WE UNDERTAKE TO CONFIRM RECEIPT OF THE EQUIPMENT LISTED ABOVE

.....
Location, date, name, title and signature of final end-user's representative

.....
Name of governmental organization (see note below) including Seal or Stamp

Note: The Declaration of End Use should be signed by an official representative of the Ukraine Armed Forces or a special authorized person to undertake a commitment of the present nature

Version 1.0 2024/01/30



6. Nansen-programmet for Ukraina:

[Meld. St. 8 \(2023–2024\) - regjeringen.no](#)



Meld. St. 8

(2023–2024)

Melding til Stortinget

Nansen-programmet for Ukraina



4.3 Direktesalg fra forsvarsindustrien

Sammen med våre allierte og partnere støtter Norge Ukrainas legitime forsvarskamp. Det er en gjensidig forventning blant allierte om at landene strekker seg langt for å understøtte Ukrainas behov. Ettersom omfanget av gjenværende materiell som kan doneres fra ulike lands egne lagre er begrenset, blir leveranser fra vestlig forsvarsindustri stadig viktigere for å opprettholde og styrke Ukrainas tilgang på kritisk forsvarsmateriell.

Stat-til-stat-donasjoner er dermed ikke tilstrekkelig for å sikre Ukraina effektiv, langsiktig og stabil militær støtte. Regjeringen har derfor besluttet å åpne for at Ukraina kan kjøpe forsvarsmateriell direkte fra norsk industri, uavhengig av om kjøpsmidlene er fra andre land eller finansieres av Ukraina selv. Dette er blitt godt mottatt av ukrainske myndigheter. Gjennom denne endringen får ukrainske myndigheter mulighet til å kjøpe det forsvarsmateriellet de har behov for, også fra norsk industri.

Militær støtte fra Norge til Ukraina omfatter allerede donasjoner av materiell anskaffet fra forsvarsindustrien, som omtalt i del 4.2. Ettersom det

2023–2024

Meld. St. 8

Nansen-programmet for Ukraina

33



er få reelle forskjeller mellom donasjoner av militært materiell anskaffet av norske myndigheter fra forsvarsindustrien og direktesalg fra norsk industri til Ukraina, anser regjeringen det som naturlig at det nå er åpnet for begge alternativer. Norsk forsvarsindustri produserer en rekke kapasiteter som er etterspurt fra ukrainsk side. Ved å åpne for at ukrainske myndigheter kan kjøpe forsvarsmateriell direkte fra norsk industri, bidrar vi til økt tilgang på nødvendig materiell til den ukrainske forsvarskampen.

Norge har vært og er tjent med en streng eksportkontroll. Slike direktesalg fra den norske forsvarsindustrien skal derfor foregå innenfor strenge og ansvarlige rammer, på tilsvarende måte som regjeringen har lagt til grunn for donasjoner så langt. Regjeringen vurderer at det å åpne for direktesalg til Ukraina, i en situasjon som den foreliggende, er i tråd med den lange linjen Stortinget har trukket opp på eksportkontrollområdet.

Stortinget konkluderte allerede i 1935 med at våpeneksport ikke kunne skje til land i krig, «med mindre denne av Folkeforbundets kompetente organer er erklært for legal forsvarskrig».

Det sentrale vedtaket for norsk våpeneksport i dag er Stortingets 1959-vedtak. Hovedsynspunktet er at Norge ikke bør tillate salg til områder med krig eller der krig truer, eller til land hvor det er borgerkrig. Stortinget understreket da at «eksport av våpen og ammunisjon fra Norge bare må skje etter en nøye vurdering av de uten- og innenrikspolitiske forhold i vedkommende område. Denne vurderingen må være avgjørende for om eksport skal finne sted».

I 1967 presiserte Stortinget at 1959-vedtaket «ikke [tar] sikte på å regulere forhold som står i forbindelse med vår egen forsvars- og sikkerhetspolitikk, men berører bare kommersiell våpeneksport». Den konkrete bakgrunnen for denne uttalen var USAs krigføring i Vietnam og spørsmålet om eksport av våpen til krigførende NATO-land.

I 1997 samlet Stortinget seg om at demokratiske rettigheter og respekt for grunnleggende menneskerettigheter i mottakerlandet også skal hensyntas i vurderingene av våpeneksport.

Regjeringens beslutning innebærer ikke at Norge på generelt grunnlag tillater direktesalg av forsvarsmateriell til andre land i krig, eller til land som kan hevdes å utøve en lovlig forsvarskamp. Hovedsynspunktet er fortsatt at Norge ikke vil tillate salg til områder med krig eller der krig truer, slik Stortinget la til grunn i 1959. Regjeringens beslutning gjelder for Ukrainas forsvarskamp mot

Russland og er begrunnet i en helt ekstraordinær sikkerhetspolitisk situasjon, der NATO og EUs medlemsland har samlet seg om støtten til Ukraina.

Norsk eksport av forsvarsmateriell må til enhver tid ivareta Norges utenriks- og sikkerhetspolitiske interesser. Dette er det bærende prinsippet i norsk eksportkontroll. UD foretar grunnleggende vurderinger i behandling av søknader om eksportlisens. I forbindelse med den omfattende militære støtten til Ukraina og omfanget av søknader om eksportlisens etablerte UD og FD en egen kontrollmekanisme våren 2023. FD har innledet et arbeid med sikte på å inngå en materiellsamarbeidsavtale med ukrainske myndigheter. Målet er å sikre god oppfølging og kontroll ved donasjoner av militært materiell og ved direktesalg fra norsk industri til Ukraina.

Krav om eksportlisens for direktesalg bortfaller ikke, og lisens vil kun gis fra sak til sak. Det vil bli gjort grunnleggende vurderinger av alle søknader. Kontrollen skal fremdeles skje innen strenge og ansvarlige rammer, i tråd med eksportkontrollregelverket. Direktesalg av materiell fra forsvarsindustrien til Ukraina forutsetter at det møter våre krav til blant annet verifiserte behov og sluttbrukerkontroll, som beskrevet i boks 4.2.

Boks 4.2 Kriterier for vurdering av søknader om lisens for direktesalg av forsvarsmateriell til Ukraina

For å sikre en streng og ansvarlig kontroll med direktesalg av forsvarsmateriell til Ukraina gjelder en rekke kriterier:

- Direktesalg kan kun skje til ukrainske myndigheter.
- Det må foreligge dokumentasjon og myndighetsforsikringer om sluttbruker, samt reeksportklausul.
- Direktesalget må skje i tråd med norsk eksportkontrollregelverk og Norges folkerettslige forpliktelser, herunder FNs våpenhandelsavtale (*Arms Trade Treaty*).
- Transport og overlevering av materiell skal kun skje via sikre og etablerte logistikk-ruter.
- UD fraråder inntil videre alle reiser til Ukraina, og eksportører forventes å forholde seg til UD's reiseråd.

Spørsmål eller kommentarer ?

[Skal du eksportere til Ukraina? - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

